

ПРОГНОЗУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Вербицький Сергій Олексійович

*Навчально-науковий інститут права Сумського державного університету
Суми, Україна*

Життя сучасного суспільства є неможливим без передбачення, визначення перспектив розвитку майбутнього. Нині прогнозування разом з програмуванням є одними з вирішальних наукових факторів формування стратегії і тактики економічної політики держави. Державне регулювання господарської діяльності повинне забезпечувати втілення тільки оптимальних рішень, оскільки потенційні втрати суспільства від необґрунтованих розпорядчих заходів набагато збільшуються. Сьогодні немає країн у світі, які б не мали власних програм розвитку. Найчастіше виконання складних державних програм здійснюється великими суб'єктами господарювання, яким держава надає пільги [1, с. 81]. Держава виконує функції з управління економікою шляхом поєднання імперативного та індикативного регулювання. Одним з найважливіших напрямків прогнозування суспільного розвитку є соціально-економічне прогнозування.

У статті 1 Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» зазначено, що державне прогнозування економічного і соціального розвитку – це науково обґрунтоване передбачення напрямів розвитку країни, окремих галузей економіки або окремих адміністративно-територіальних одиниць, можливого стану економіки та соціальної сфери в майбутньому, а також альтернативних шляхів і строків досягнення параметрів економічного і соціального розвитку. Прогноз економічного і соціального розвитку є засобом обґрунтування вибору тієї чи іншої стратегії та прийняття конкретних рішень державними органами, органами місцевого самоврядування щодо регулювання соціально-економічних процесів [2].

Джерела прогнозовної інформації:

- економіко-математичні моделі;

- фактична і статистична інформація про об'єкт прогнозування;
- накопичені знання та досвід.

Об'єктом соціально-економічного прогнозування є економічний і соціальний потенціал країни (галузі, регіони, підприємства) [3].

Прогнозування є сполучною ланкою між теорією і практикою в усіх галузях життя суспільства. У методології прогнозування розрізняють два аспекти: теоретичний і управлінський. Теоретичний аспект полягає в тому, що за допомогою прогнозування здійснюється аналіз реальних фактів та причинно-наслідкових зв'язків, оцінка й опис можливих і бажаних перспектив розвитку об'єкта. Управлінський аспект формує рекомендації щодо державного регулювання економіки на відповідну перспективу.

Соціально-економічне прогнозування є складовою ширшого поняття – передбачення як випереджувального відображення дійсності. Залежно від ступеня конкретизації процесів, що досліджуються, розрізняють три форми передбачення: гіпотезу, прогноз і план (програму).

Найтісніше взаємопов'язані прогнозування та планування. Єдність між ними зумовлена тим, що прогнозування створює умови для наукового обґрунтованого планування (процесу прийняття управлінських рішень) [4].

Одним з найважливіших завдань державного прогнозування економічного і соціального розвитку залишається пошук раціональних методів і способів активізації розвитку всіх видів діяльності, для яких існують необхідні умови і які по своїй соціальній результативності та економічній віддачі можуть скласти конкуренцію на світовому ринку.

Прогнозування розвитку регіонів є важливою формою державного регулювання економічного розвитку територіальних систем. На відміну від планування, склад показників прогнозу може значно відрізнятися від складу показників майбутнього плану, оскільки прогноз є менш детальний, ніж план дій. Проте бачення перспективи дозволяє своєчасно виявити ризики і прийняти відповідні міри для уникнення негативних результатів. Надійні прогнози дозволяють здійснити правильний управлінський вибір, змінюючи управління, в основі якого лежать системні та поточні події на відповідних реакціях, на

державне регулювання, яке своєчасно розпізнаватиме можливі загрози і нові можливості в майбутній перспективі.

Принципи державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України, система прогнозних і програмних документів, вимоги до їх змісту, а також загальний порядок розроблення, затвердження та виконання прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку, повноваження та відповідальність органів державної влади та органів місцевого самоврядування у цих питаннях повинні визначатися виключно законом. Тому одним з основних нормативно-правових актів, якими визначаються вищезгадані питання, слід вважати Закон України "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України". Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади формування цілісної системи прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку України, окремих галузей економіки та окремих адміністративно-територіальних одиниць як складової частини загальної системи державного регулювання економічного і соціального розвитку держави.

Розглядаючи прогнозування соціально-економічного розвитку, можемо стверджувати, що сьогодення потребує розширення фронту прогнозування, подальшого вдосконалення методології та методики розробки прогнозів. Що вищий рівень соціально-економічного прогнозування в суспільстві, то вища й ефективність цілеспрямованого впливу держави на хід соціально-економічних процесів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дерев'янко Б.В. Правове регулювання створення та діяльності промислово-фінансових груп в Україні : монографія. — Донецьк : ДЮІ, 2006. — 200 с.
2. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України від 23 березня 2000 року № 1602-III / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 25. — Ст. 195.

3. Михасюк І.Р., Швайка Л.А. Державне регулювання економіки / І.Р. Михасюк, Л.А. Швайка. — Підручник. — Львів: «Магнолія плюс»; видав. СПД ФО «В.М. Піча», 2006. — 220 с.
4. Чистов С.М. Державне регулювання економіки / С.М. Чистов, А.Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко. — Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2000. — 316 с.

Вербицький, С.О. Прогнозування соціально-економічного розвитку держави [Текст] / С.О. Вербицький // Актуальні питання реформування правової системи України : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, (1-2 липня 2016 р.). — Дніпро : ГО «Правовий світ», 2016. — С. 38-40.